

De therapeutische waarde van dieren

Dieren houden cliënten én begeleiders een spiegel voor

Mensen met een lichte lichamelijke of verstandelijke beperking, burn-out of reïntegratietraject vinden op een zorgboerderij een goede bedding om tot rust en bij de kern en bron van hun eigen zijn te komen. Dieren spelen daarbij een belangrijke rol: ze spiegelen karaktereigenschappen die ook in mensen aanwezig zijn. Door op zielsniveau contact te maken met de cliënten en door hun woordeloze 'zijn wat ze zijn' openen ze onbewuste lagen. Wim van Oort vroeg enkele cliëntbegeleiders naar hun ervaringen in de praktijk. | Tekst: Wim van Oort

Meer zelfvertrouwen dankzij geiten en paarden

Peter Lover is al 20 jaar werkzaam op biodynamische zorgboerderij De Klompenhoeve in Egmond aan den Hoef, een onderdeel van zorginstelling Esdégé-Reigersdaal. Een vijfenzeventig-tal cliënten met een licht verstandelijke beperking vindt een dagbesteding op de boerderij bij de verzorging van dieren, zuivelbereiding en werk in de tuin of werkplaats.

Peter: "Ik zie de dieren als essentieel onderdeel van het wezen 'De Klompenhoeve', ze ondersteunen de cliënten én de begeleiders.

Ondanks dat ik uit de bouw kom en mij pas op latere leeftijd geschoold heb in de BD-landbouw, merkte ik al meteen toen ik startte dat het op De Klompenhoeve niet goed zat met de geiten. Er was te weinig aandacht en er werd niet naar ze geluisterd. Als ik er niet was, reageerden ze anders en gaven ze minder melk. Ik maak tijdens het werk altijd contact met de dieren. Na het melken geef ik ze bij het verlaten van de melkstal een aai en bedank ik ze. Ik krijg dan een knuffel terug. Hoe beter dieren in hun vel zitten, hoe meer je ervoor terug krijgt. Door fenomenologisch waarnemen leer je dieren beter aanvoelen."

Ik merkte ook dat er andere dieren bij moesten om het wezen van De Klompenhoeve meer compleet te maken, ook kippen, koeien en varkens

"Ik merkte ook dat er andere dieren bij moesten om het wezen van De Klompenhoeve meer compleet te maken, ook kippen, koeien en varkens. Die hebben elk een andere energie. Geiten zijn vluchtig en uitnodigend in het contact, kippen onderzoekend en territorium afbakenend en koeien maken minder contact, maar stralen al herkauwend rust uit. Zo spiegelt elk dier iets specifiek en cliënten voelen dat aan." "We proberen de dieren een zo natuurlijk

Peter Lover van De Klompenhoeve: "Ik bedank de dieren na het melken. Dan krijg ik een knuffel terug"

mogelijk leven te geven. Pasgeboren lammetjes blijven drie maanden bij de moeder. Je denkt waarschijnlijk 'dat kost melk', maar je krijgt er sterkere en minder stressvolle dieren voor terug. De kippen lopen vrij door de stal en zijn onze natuurlijke vliegenvangers. Vogels, kleine zoogdieren en insecten horen ook bij een evenwichtig Klompen-

hoeve-wezen. We hebben een bijenstal met drie korven en doen aan natuurbeheer op en rond het erf met insectenhôtels, houtrillen, minder frequent maaien, ruige begroeiing en natuurvriendelijke sloten. In vergelijking met de rest van de polder zijn onze sloten met hun glooiende oevers van een uitzonderlijke kwaliteit."

Peter wilde er graag paarden bij, vanwege hun spiegelende vermogen. Sinds enkele jaren heeft de paardenbak een overkapping, zodat de deelnemers er dagelijks kunnen paardrijden, ook in de winter en bij regenachtig weer. "Onze cliënten pakken de energie van dieren snel op omdat ze zich vrij voelen. Ze zijn zo puur en worden niet gehinderd door gedachten. Paarden vervullen daarbij een speciale rol. Ze zijn 'toeschouwend' van aard en hebben het vermogen krachtige signalen af te geven over wat hen wel en niet bevalt. Het is mooi om te zien dat onze cliënten angst overwinnen door een paard te aaien, helemaal Zen kunnen zijn bij het borstelen en zonder schaamte meedansen in de interactie bij het paardrijden. Door het werken met zo'n groot en krachtig dier krijgen de deelnemers meer zelfvertrouwen. Dat is waarvoor ze hier zijn en daar kan ik enorm van genieten. Als je één wordt met je dier hoeft je geen paardrijles meer te krijgen." "De cliënten zijn, naast het rijden, ook verantwoordelijk voor het voeren, weghalen van de mest en het opstrooien van de verblijven. Hierdoor ontwikkelen ze zorgkwaliteiten. Je merkt dat ze door deze verantwoordelijkheden meer zelfverzekerd worden en een andere positie in de maatschappij krijgen. Paarden helpen die kwaliteit te versterken."

De heilzame kracht van koeien

David Borghouts is werkzaam op de biodynamische zorg- en leerboerderij De Noorderhoeve in Schoorl. Er worden dagbesteding en woon-werkplekken geboden aan mensen met een langdurige zorgvraag en jongvolwassenen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

David: "Onze twintig melkkoeien eten en herkauwen tegelijkertijd en nemen daarmee hetzelfde verteringsritme aan. Een ritme dat

op de mensen, die de koeien verzorgen, een heilzaam effect heeft. De verteringskracht van de koe werkt onbewust door op onze spiegelneuronen. Je herkent het misschien: als iemand gaapt of kucht, werkt dat aanstekelijk. Dat gebeurt ook iedere dag in onze stal: de koeien nemen ons mee in hun rust en verteringskracht. Deelnemers die in de donkere wintermaanden gevoelig zijn voor somberte, kunnen hun zware gedachtes beter 'verteren' als ze dagelijks met de koeien werken. Zo helpen de koeien ons de winter door."

David Borghouts van De Noorderhoeve

Zowel kinderen als volwassenen 'spelen' op De Dennenkamp

Het verzorgen van de dieren maakt ook vele gesprekken mogelijk over voeding, seksualiteit, gevaar en pesten

Dieren hebben een vormende en troostende werking

De Dennenkamp is een gemengde BD-zorgboerderij in Rekken. Piet Schagen werkt regelmatig samen met volwassenen met een verstandelijke beperking, maar ook met kinderen en jeugdigen met gedragsproblemen.

Piet: "Vanuit ons antroposofisch mens- en wereldbeeld weten we hoe intens de planten- en dierenwereld met ons zijn verbonden. Wij hebben een grote verscheidenheid aan boerde-

rijdieren: koeien, schapen, varkens, paarden, kippen, hond en katten. Vaak ook jonge dieren. Wij combineren zorg en landbouw met elkaar om die verbondenheid werkzaam te laten zijn. De dieren hebben een vormende en troostende werking op onze zorgdeelnemers. Ze zijn essentieel in deze combinatie. De kinderen en ook de volwassen deelnemers delen veel emoties met de dieren. We waken ervoor dat de emoties te veel worden, dan temperen we die. Het is belangrijk de dieren niet te overbelasten. We stimuleren de eerbied voor alle wezens. Ieder contact en mooie ontmoeting is een puzzelstuk in de eigen biografie van de deelnemers."

"Het verzorgen van de dieren maakt ook vele gesprekken mogelijk over voeding, seksualiteit, gevaar en pesten. De pikorde is zowel in de dieren- als de mensenwereld herkenbaar. Door dit te delen in de landbouw/zorg combinatie gaat daar een vitale genezende werking van uit. In die zin is het therapeutisch, maar het wordt bereikt door met elkaar te 'spelen'. Onbekommerd te spelen op een boerderij!"